

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Czeszochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 1 mk. 50 fen., kwartalnie 4 mk. 50 fen. za odnośne do domu dopłaca się 20 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 10 fenigów.

Ceny ogłoszeń: za wiersz litowu jednosłupowy na I kol. 1 mk. 50 fenigów, na II i III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wyraz.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Rekwizytów nadeszłych redakcja nie zwraca.

Adres Redakcji i Administracji CZESZCZOWA, ulica Panny Maryi Nr. 38. — Telefon Nr. 50.

Czy Anglja zgłosiła ofertę pokojową?

Głośny dziennikarz, Jerzy Bernhard pisze w „Voss. Ztg.“:

„Coraz dokładniejsze stają się pogłoski, które mimo wszelkich zaprzeczeń, stanowczo twierdzą o istnieniu angielskiej oferty pokojowej. Wedle nich Rosja i niektóre państwa bałkańskie mają być oddane swojemu losowi. A pogłoski te stają się coraz wiarygodniejszymi, skoro się dokładnie śledzi mowy angielskich mężów stanu, wygłaszane w ostatnim czasie.

Zauważyć w nich można, że Anglja coraz wyraźniej odsuwa się od Rosji.

Tyle „Voss. Ztg.“ Reszta prasy berlińskiej — o ile stwierdzić zdołaliśmy — milczy jeszcze o tej sprawie. Nie wiemy, co na nią wpływa, aby czytelnikom swoim nie opowiadać bądź jak bądź pożądanym i ciekawych wieści. Może kierują się te inne dzienniki niemieckie dyrektory, by głośną dyskusją nie spłoszyły myśli.

Wyjątek stanowi wszechniemiecki „Pos. Tagebl.“, który otrzymał — jak opowiada — z berlińskich kół politycznych wiadomość, że Anglja za pośrednictwem agentów nieoficjalnych zgłosiła ofertę pokojową. Z niemieckiej strony urzędowej oświadczone jednakowoż, że o tem nie wiedzą. Może się to zgadzać z prawdą. Kola urzędowe tą sprawą jeszcze się nie zajmują. Zanim to nastąpi, sprawą tą zajmować się będą prawdopodobnie kola nieurzędowe.

WOJNA.

Komunikat rosyjski.

PETERSBURG, Urzędowo donoszą, dnia 18 września:

Po południu:

Front północny.

Dwie nasze kompanie, po przygotowaniu artyleryjskim, zaatakowały nieprzyjaciela na południu od Pauskie, w okolicy Rygi, w kierunku wyrzeża, zostały jednak odparte. Pewien oddział wywiadowczy stwierdził, że nieprzyjaciel umocnił się silnie we wsi Melmo i ustawił swe formoczy o wiorstę dalej.

W pobliżu szosy, prowadzącej do Pskowa, wojska nasze zawiadnęły folwarkiem Kranberg, wzięty jeńców i zdobycz. Wojska nasze i „bataljon śmierci“, pomimo zaciekłego ognia, zbliżyły się na odległość 800 kroków do stanowisk nieprzyjacielskich między wsią Spita a folwarkiem Runen. Jeden z naszych oddziałów zajął Pelne i posunął się na Lemburg. Przedsięwzięcie to poparł skutecznie samochód opancerzony. Nagłym posunięciem nasze strażę przednie zajęły Kaipen i Sistegal.

Rzuchy głodowe we Włoszech.

BERNO 19 | 9. „Berner Tageblatt“ donosi, że podróżni z Włoch mówią

o rozruchach głodowych w Turynie, gdzie strzelano z karabinów maszynowych na ulicach.

Agitacja antyniemiecka w Montevideo.

GENEWA 19 | 9. „Temps“ donosi, że agitacja antyniemiecka w Montevideo niegł uszła. Miasto jest obsadzone przez wojsko.

Kozacy panami.

GENEWA 19 | 9. „Daily Mail“ donosi z Petersburga, że w Rostowie stoją w płomieniach gmachy rządowe i arsenał. Kozacy są panami miasta i utworzyli pułk żołnierzy nieustraszonych.

Aresztowania we Włoszech.

ZURICH 19 | 9. W Turynie, Medjolanie i Florencji aresztowano bardzo wiele osób w sprawach politycznych.

Pokój przed zimą.

GENEWA 19 | 9. „Daily Telegraph“ donosi, że odpowiedź Niemiec i Austrii już nadeszła do Watykanu, gdzie panuje przekonanie, że pokój zawarty będzie przed jesienią.

„Temps“ o pokoju.

GENEWA, 19 | 9. Ministerjalny „Temps“ ogłasza zmienny artykuł o sytuacji politycznej:

Ostatnie przesilenie w Rosji zmieni także oblicze polityczne całego kontynentu. Trzeba przyspieszyć pokój. Nota Wilsona nie zamyka drogi do rokowań pokojowych na podstawie kroku pokojowego Ojca św. Odpowiedź państw centralnych, o ile będzie zawierała konkretne propozycje, powinna być podstawą dalszych rokowań.

O porozumieniu się z Anglią.

ROTTERDAM, 19 | 9. „Daily News“ pisze: W odpowiedzi na notę Ojca św. powinna Anglja zapewnić sobie możliwość bezpośredniego porozumienia się z nieprzyjacielem.

W oczekiwaniu.

LONDYN, 19 | 9. Biuro Reutersa dowiaduje się, że koalicja przesłała odpowiedź na notę pokojową Ojca św. nie przedź aż odpowiedź taką nadeszła do Watykanu państwa centralne. Stanowisko Anglii zgadza się naogół w zupełności z odpowiedzią, którą posłał Ojcu św. prezydent Wilson.

Nie udało się.

STOKHOLM, 19 | 9. W Tobolsku wykryto nowe spryszczenie, mające na celu uwolnienie b. cara i wprowadzenie go na tron.

Dotychczas aresztowano 400 osób, których uczas w spisku nie ulega wątpliwości.

Doszy wojny.

KOPENHAGA, 19 | 9. Według informacji prasy tutejszej, w kolonjach angielskich wzmaga się niezadowolenie, wywołane długim trwaniem wojny.

Rząd angielski przeciwko Szwecji.

Holenderskie „Nieuws Bureau“ donosi z Londynu:

Wedle „Timesa“ rząd angielski wydał zakaz używania wszelkich za-

morskich kabli, pod kontrolą angielską, do szwedzkich telegramów szyfrowanych dopóki Szwecja nie wyrazi ubolewania z powodu ostatnich zajęć i nie da przyrzeczenia, że coś podobnego się nie powtórzy.

Chwila bieżąca.

— Stosunki rządu tymczasowego z przedstawicielami państw sprzymierzonych są bardzo napięte.

— Jak się dowiadujemy „Echo de Paris“, Painlawe da w imieniu koalicji odpowiedź na notę Ojca św., która ma podobno wypaść w duchu odważnym.

— Rosja zaczyna wprowadzać, za przykładem Anglii, czarne listy, dotyczące firm państw neutralnych.

— Wbrew kursującym pogłoskom okazuje się, że Lenin nie uciekł do Szwajcarii, lecz znajduje się w Rosji.

— Kurs rubla w Sztokholmie spadł na 39 oerów.

— „Berl. Tag.“ dowiaduje się ze źródeł urzędowych, że wiadomość o złożeniu w Berlinie ponownych propozycji pokojowych jest nieprawdziwa.

— Biskupi francuscy udają się zbierowo w przyszłym tygodniu do Rzymu, gdzie będą przyjęci przez Ojca św.

— Z Mohylowa telegrafują, że Kornilowa wraz z 23 generałami i oficerami aresztował szef sztabu generalnego, Aleksiejew.

— Granica włoska zamknięta jest w ten sposób, że nawet okręty na jeziorze Lugano nie mogą przybijać do portów włoskich.

— Według depeszy, która świeżo nadeszła z Petersburga do Malmoe, generał Aleksiejew popełnił samobójstwo.

„Frankfurter Ztg.“ podaje zaopiniowane z londyńskiego „Daily Mail'a“ doniesienie nowo-jorskie, według którego rokowania amerykańsko-japońskie w Waszyngtonie doprowadziły do rezultatu następującego:

1. Japonja bierze na siebie większą część troski o zaopatrzenie Rosji;

2. Japońska flota handlowa załaduje dostarczany przez Amerykę Rosji materiał wojenny;

3. Japońskie dostawy wojenne dla Rosji będą sfinansowane przez Amerykę.

Co słychać nowego?

O zagraniczną politykę Brazylii.

Według ostatniej depeszy „Agencji Americana“, odstąpienie ze stanowiska prezydenta dotychczasowego dyktatora kraju nie wpłynie na zmianę zagranicznej polityki Brazylii. Nowy prezydent brazylijski, Kanto, jest tego samego zapatrywania, co jego poprzednik Związka nie należy spodziewać się, iżby dotychczasowa polityka wobec Niemiec uległa większej zmianie.

Nie można na nich polegać.

Według korespondenta wojennego „Matin”, przebieg ostatnich wypadków w Finlandji jest wymownym dowodem tego, iż na wojskach w całej Finlandji, wogóle nie można polegać ani liczyć się z ich pomocą.

Polacy w wojsku rosyjskim.

W berlińskiej „Taegliche Rundschau” czytamy: Według źródeł polskich w lipcu b. r. znajdowało się około 320 tysięcy oficerów i szeregowców polskich w rosyjskiej armji czynnej.

Do liczby tej należą również wszyscy ci oficerowie i szeregowcy, jaacy się znajdowali w armji rosyjskiej na początku wojny, powołana do szeregów jako rezerwiści. Z pomiędzy oddziałów złożonych wyłącznie z polaków wiadomo tylko o jednej polskiej dywizji strzelców, złożonych z 1 do 4 pułku piechoty i pułku ułanów.

Jak się zdaje, druga taka dywizja polska sformowała się w Kijowie.

Kogo Kiereński uważa za największego wroga rewolucji.

W „Rotterdamsche Courant” zwracają uwagę na podpadający dość fakt, że Kiereński widocznie nie uważa ani rady robotniczo-żołnierskiej, ani też maksymalistów jako największych wrogów rewolucji, lecz wrogów tych widzi przeciwnie w pewnych wpływowch stronnictwach liberalnie-mieszczanskich. Szczególnie partje kadetów i październikowców cieszą się ostatnimi czasy coraz wyższą uwagą Kiereńskiego, który poczynia im poprostu nie ufać i twierdzi, iż ma ważne powody do liczenia aresztowań w obzbie tym.

Przed ofensywą na Bałkanach.

Dzienniki paryskie potwierdzają wiadomość o nowych transportach wojsk francuskich do Salonik. Twierdzą, iż na Bałkanach należy w najbliższym czasie oczekiwać poważnych wydarzeń. Armja Sarrailla ma jeszcze podjąć decydującą akcję. Także armja grecka ma odegrać ważną rolę. Należy tylko przeczekać okres zwaltowych upałów, aby przystąpić do realizowania uchwał ostatniej wojaskwej konferencji entente w Paryżu.

Ameryka pociąga obokrajowców pod broń.

W kongresie i senacie stawiono wniosek, aby wszystkich obokrajowców zaciągnąć do armji, z wyjątkiem tych, którzy na mocy układu są zwolnieni lub pochodzący z Niemiec, albo z krajów sprzymierzonych z Niemcami.

Ostra cenzura w Rosji.

Dochodzące obecnie za granicę gazety rosyjskie uskarżają się w nadto ostry sposób, że dzisiejszy system cenzury w Rosji jest o wiele gorszy od systemu carskiego z czasów największych prześladowań prasy. Dzienniki otrzymały takie instrukcje odnoszące się do sposobu zamieszczania sprawozdań z ostatnich wypadków wewnątrz rosyjskich, iż poprostu uniemożliwiono im regularne referowanie o sprawach bieżących.

Kiereński kazał dawać im tylko taki materiał, który zupełnie przemilczał całą akcję Kornilowa. „Nowoje Wremia” zostało przejściowo zawieszona.

Organizujemy obchody Kościuszkowskie!

Z Warszawy.

Z pobytu parlamentarzystów niemieckich.

W „D. W. Ztg.” czytamy: W południak po południu bawiący w Warszawie członkowie parlamentu niemieckiego odbyli przejazd kączę po mieście, przycem zwiedzili dzielnicę żydowską, cytadelę, halle targowe, ogród Saski, park łązienkowski, oraz most Poniatowski.

Po południu panowie ci w zamku wysłuchali szeregu wykładów, a wieczorem przyjęci byli przez szefa zarządu.

Z Łodzi.

Pomysłowi kamienicznicy w Łodzi.

Na dowcipny pomysł wpadli niektórzy właściciele domów na przedmieściach.

Oto ażeby się pozbyć nieplacących komornego robotników, swracają się owi kamienicznicy do wydziału budowlanego z żądaniem rozbiórki budowli, motywując stanem niechygienicznym lub możliwością runięcia posesji skutkiem starości.

Kon № 457.

Charakterystyczne nieporozumienie zaszło niedawno między jednym z sędziów c. n. sądu okręgowego, przybyłym niedawno do Warszawy z Berlina a jednym z adwokatów warszawskich, nazwiskiem Kon.

Przystępując do sporządzenia protokołu sędzia zadaje następujące pytanie.

— Pańskie nazwisko?

— Adwokat Kon — brzmi odpowiedź.

— Pański № — pyta sędzia.

— 457 — odpowiada adwokat — spoglądając w papiery.

— Jako 457? — to nawet w Berlinie niema tytułu adwokatów jednego nazwiska.

— Ja podaję nie № mego nazwiska — odpowiada adwokat — lecz numer sprawy.

Nieporozumienie wyjaśniło się później; okazuje się, że w Niemczech, adwokaci, noszący nazwiska rozposwszechnione, odróżniają się numerami, i to sędzia miał na myśli, mówiąc: „pański numer?” adwokat warszawski zaś odpowiedział na to pytanie meldując numer sprawy.

KRONIKA.

Pierwsze posiedzenie Sądu Okręgowego.

W sobotę 29 go b. b. odbędzie się pierwsze posiedzenie Sądu Okręgowego w Częstochowie, na którym rozpatrywane będą sprawy karne.

Na front zachodni.

Udającemu się na front zachodni na pewien czas dla odbycia kursu ćwiczeń komendowanemu szefowi oddziału „Polska Siła Zbrojna” majorowi Maierowi będzie towarzyszył pułkownik Januszajtis i porucznik Leski.

„Królewskie - Polskie” oz y „Królewskie polskie”.

Pytanie to stawia „Gazeta Sądowa” i nie bez słuszności wskazuje, że departament sprawiedliwości T. Rady Stanu, mianując sądy „królewskopolskimi” przełożył słowa te żywcem z niemieckiej nazwy „Kaiserlich Deutsche”, Koeniglich Polnische”, co w języku niemieckim jest zupełnie prawidłowe, w polskim zaś niezgodne z duchem języka, który zna „cesarsko-królewskie”, polsko-włoskie”. W porządku z językiem polskim byłyby „królewskie polskie sądy”.

Jednoroczne kursa matematyczno-przyrodnicze.

Kursa Samokształcenia w myśl postanowień Zjazdu Nauczycielskiego Ziemi Piotrkowskiej z dn. 21 sierpnia br. zostają gruntownie zreformowane. Luźne wykłady będą zamienione kursami systematycznym z zakresu matematyki i nauk przyrodniczych, oraz metodyk tych przedmiotów, tak dostosowanym, by kończący je mieli wiadomości potrzebne do nauczania w niższych klasach szkół średnich.

Na uczniów Jednorocznych Kursów, mogą się zapisywać kandydaci i kandydatki, posiadający świadectwa ukończenia szkoły średniej (pensje 7 klasowe dają również prawo wstępu).

System nauk będzie semestralny, całkowita opłata wyniesi 200 mk. Podanie o zatwierdzenie kursów zostanie już złożone odpowiednim władzom szkolnym.

Prowizoryczne zapisy przyjmuje kancelarja codziennie od 4 do 6 po poł. lokalu Gimnazjum T. O. S. (Teatralna 19—A), tam też będą udzielane informacje w sprawie kursów.

Nowi członkowie R. O. powiatowej.

Na odbytem we wtorek zebraniu Rady Op. powiatowej dokonano wyborów do tejże Rady.

Obecni przedstawiciele 10 Rad Op. w powiecie, przez tajne głosowanie powołali do Rady Op. powiatowej następujących panów:

Józefa Cygańskiego, I. Dobosza, J. Ficzenesa, ks. Knorra, ks. kan. Nawrockiego, inż. Rutkowskiego, ks. Sędzimir, dyr. Dichmana, S. Jełowickiego, ks. Kubowicza, inż. Hlasko, J. Bochnię, Kozerskiego, Moczygębę, A. Zaleskiego.

Na kandydatów powołano ks. kan. Nassalskiego, pp. M. Moczydłowską i Szulca.

Wie wysłano dzieci na kolonje.

Według sprawozdania z działalności sekcji „Wieś dla dzieci”, które złożyła p. M. Moczydłowska na zebraniu delegatów Rad Op. w powiecie wiadać, że sekcja wysłała na kolonje latnie 779 dzieci z Częstochowy.

Pamiętkowe tony i drzewa wolności.

Na obchod Kościuszkowski Rada powiatowa postanowiła sprowadzić z Warszawy pamiętkowe tony i na wniosek inż. Rutkowskiego uchwalono zalecać komitetom obchodu po wsiach, by te w programie uroczystości zamieszczały sprawę sadzenia drzew wolności.

Kapryśna pani.

Są rzeczy, które mimo „wojennej sawieruchy” nie zostały wycofane a obieg, są przepisy jedne z państw które wciąż obowiązują i choć nieopatrzone stereotypowym „za niespełnienie tyle i tyle kary lub też dal kary”, uwzględniane bywają jaknajgorliwiej.

Czy się wszyscy domyślają o czem mowa? O państwie mody i wiernych jej oddanych.

Temat ze względu na jesień — aktualny.

Zreszta natchnął mnie do skreślenia tych słów kilkoro spacer w alejach, gdzie ujrzałem pierwsze jesienne modne kapelusze.

Niby na obraz i podobieństwo kadzi, czy też kubiów, jakie noszą nasi strażacy, kiedy idą gasić ogień, którego jesszone niema, coś na kształt zgniecionej koputy z oerkiwi vis a vis Magistratu, a wszystko pokażne, dużo materiału, szczególnie filou oto są modne jesienne kapelusze.

które ujrzałem na główkach nadobnych częstochowianek.

Dziwne, że w czasach, kiedy wszystkie szaty należy nicować i zwęzać, gdy już natura sama wychudza człowieka — moda każe nosić jaknajszersze suknie, a obecnie głębokie lub z wielkimi rondami kapelusze.

Smiem zapytać o jedno... Jeżeli praprababka Ewa zadowolona była w czasach najświetniejszego dobrobytu listkiem figowym, czyż nasze panie nie zechciałyby choć w czasie wojny kontentować się strojem skromniejszym?

Wszak, gdy na zrobienie jednego kapelusza i na użycie jednej sukni będzie trzeba i nadal tyle materiału, ile przedtem na sześć, mąż inżynier, czy maść doktor, mąż adwokat, czy mąż kupiec, wszyscy porzucą swe dotychczasowe zajęcia i poczną ciągnąć piasek, a pono już i obecnie na 3 przechodniów częstochowskich z jest spekulantów.

Wiernie spełniające rozkazy pani mody służebnice, zechciejcie zbuntować się i nie uznawajcie kaprysów swej władczyni!

15-minutowy odczyt na ulicach Częstochowy.

Na jednym z posiedzeń stołecznego komitetu obchodu Kościuszkowskiego, rzucono bardzo dobrą myśl zorganizowania w dniu uroczystości 15 minutowych odczytów na ulicach w różnych punktach miasta.

Prelegenci mają w krótkich słowach zaznajomić swych słuchaczy z tem, kim i czym był Tadeusz Kościuszko. Projekt ten polecamy uważnie komisji odczytowej naszego komitetu obchodu.

W sprawie zebrania po wsiach.

W sprawie rozpowszechnionego zebraństwa po wsiach Rada Opiek. powiatowa uchwaliła następujące wnioski.

Zebranie delegatów Rad. Op. w powiecie częstochowskim uznaje konieczność i gorąco pragnie i dąży do ukrócenia zwiększającego się zebraństwa po wsiach.

Z uwagi jednak na wyjątkowe czasy jakie przeżywamy i konieczności tolerowania do czasu tej bołeczki, dla zapobieżenia jednak postanowiono wydawać wsparcia jedynie tym, którzy będą zaopatrzeni we właściwe zaświadczenie Rad Opiek. gminnych.

Dzieciom i młodzieży z punktu wychowawczego datków kategorycznie odmawiać.

O kuchnię na Ostatnim Groszu.

Celem ulżenia ubogiej ludności z Ostatniego Grosza, Rada Op. m. Cz. na ostatnim posiedzeniu, zaprojektowała otwarczenie kuchni ludowej przy fabryce „Częstochowlanów”.

Dzisiejszy koncert H. Melocera i J. Thornberga.

Dziś więc o godz. 7 i pół wiecz. w sali teatru „Paryskiego” odbędzie się zapowiadany koncert prof. H. Melocera i Juliusza Thornberga. Znakomici artyści przybyli już do naszego grodu.

Pozostałe bilety są do nabycia od godz. 5 po poł. w kasie teatru „Paryskiego”.

Nowy rok 5678.

Ónegdaj rozpoczął się u żydów nowy rok 5678-y.

Sezon koncertowy.

Sezon koncertowy w Częstochowie zapowiada się wcale dobrze. Rozpoczynają go dziś pp. Melocer i Thornberg, w dniu 27 b. m. przyjeżdża znowu do naszego miasta król skrzyp-

ków polskich prof. Barcewicz, a jak nas informują, zawitają także p. Wanda Landowska i słynny tenor Gruszczyński.

Powiększenie liczby losów loteryjnych.

Zarząd loterii R. G. O. postanowił powiększyć liczbę losów. W tym celu zarządzone ankietę pomiędzy swymi kolektorami, mającą wykazać, na jakie zapotrzebowanie liczby może nowa emisja losów.

Ważne dla b. urzędników rosyjskich.

Hiszpańskie Poselstwo w Wiedniu wzywa wszystkich rosyjskich poddanych, którzy do 1 lipca 1916 roku, mieli prawo pobierania pensji, o łaskawe nadesłanie następujących dokumentów:

- 1) Świadectwo życia,
- 2) Potwierdzenie, że nie utracili prawa pobierania pensji.

Do tego należy dodać:

- 1) datę i numer książeczki pensyjnej,
- 2) obecny dokładny adres.

Poselstwo przesyła dokumenty do zarządu rosyjskiego i postanowienie tegoż, ewentualnie kwotę pensyjną wypłaci.

Sklepiarstwo na wsiach.

Letnicy przywożą wiadomości, że ogólnie daje się zauważyć ruch między włoścjanami do zakładania małych sklepików na wsiach, które nawet w dzisiejszych czasach trwać mogą.

Szpaki odlatują.

Na polach pod Częstochową ukazują się już wielkie stada szpaków, które widocznie łączą się już w większe gromady, szykując się do odlotu. Stada są bardzo liczne, kiedy wznoszą się w górę, wyglądają jak chmury. Znowu twierdzą niektórzy, że rychły ten odlot szpaków zapowiada wczesną zimą.

Nowe 20-markówki.

W obiegu ukazały się już zapowiadane, nowe 20-markówki niemieckie rozmiarów 9 na 14 cm. Obie strony są barwy błękitnej, ale z odmiennym podkładem.

Rzekł gość do kelnera: „Pewno szczerkać będę, Ten kotlet napewno z Wieruska lub Ledy”.
Na to kelner słodko: „A czy po wiecznym Kotlecie szanowny pan zakwisał kiedy?”

Zbliża i zdaleka.

Administracja (przymusowa).

Ustanowiona została administracja przymusowa nad całym majątkiem należącym do fakcyjnego Towarzystwa górniczego, hutniczego w Sosnowcu.

Odzyskał mowę.

W rodzinie konduktora Rinka w Koronowie na Śląsku wydarzył się esobliwy wypadek: 20-letni syn jego Stefan, obecnie inwalida wojenny, zasypany został w r. 1915 na polu walki skutkiem wybuchu granatu i z nagłego przerażenia stracił mowę, lecz zatrzymał słuch. Świeżo miał jakiś straszny sen, przypominający mu zapewne jaką okropną scenę z teatru wojny. Naraz wydał z siebie okrzyk i odtąd mowa mu wróciła.

Rozmaitości.

Zabawki liozbowe.

Od czasu, kiedy Ameryka wzięła czynny udział w wojnie, zabawiają się amerykańskie różnemi kombinacjami liozbowymi. Jedna z ostatnich służy zarazem za przepowiednię kon-

ca wojny, a zrodziła się na łamach „Gazette”, wychodzącej w Pittsburgu. Autor zestawia:

Rok urodzenia prezydenta Wilsona — 1856; wstąpienie na urząd prezydenta — 1913; lata urzędowania — 4; jego wiek — 61. Razem: 3884.

I dalej:

Data urodzin króla angielskiego — 1865; wstąpienia na tron — 1910; lat panowania — 7; wiek — 52. Razem 8834.

Pozatem następują w podobny sposób obliczenia prezydenta rzeszy francuskiej, króla włoskiego, belgijskiego, serbskiego i czarnogórskiego, nawet mikada japońskiego. Wszystkie te kombinacje dają rezultat 3834.

Podzieliwszy cyfry te na dwie części, otrzymamy 1917.

„Djabli” pod Piasecznem.

W okolicy Piaseczna pod Warszawą opowiadają co następuje:

Przez jakiś czas na drogach, w lesie, wieczorem pojawili się dwaj „djabli”, którzy straszili ludzi a zwłaszcza kobiety. Nieraz rzucali się na uciekających, odbierali im różne rzeczy siłą, albo zabierali przedmioty porzucone w strachu przez uciekających.

Nareszcie znalazł się odważny człowiek, szewc, który stoczył walkę z „djabłem” i zdarł zeń skórę. Wtedy okazało się, że są to dwaj mieszkający miejscowi, którzy ubierali się w skóry krowie, by w ten sposób straszyć i napadać na ludzi.

Shewc — jak opowiadają dalej — ma otrzymać od władz za odwagę 200 marek nagrody i przepustkę na żywność.

Obydwoh „djabłów” aresztowano.

Ze świata.

Butelki do mleka z papieru.

Osobliwego wynalazku dokonali amerykańscy technicy. Według „Scientific American” nie sprzedaje się więcej mleka, a zwłaszcza mleka dla dzieci, w butelkach szklanych, które trudno domyć, ale we flaszkach z papieru, które niszczy się po jednorazowym użyciu, a z tą stroną dodatkami łączą się i inne.

Skonstruowano specjalną maszynę, wyrabiającą owe butelki z materiału papierowego (nie papieru). Kosztuje ona 15,000 dolarów, dostarcza w godzinę 5,000 butelek, a wymaga tylko 8 ludzi do obsługi.

Butelka z papieru powstaje w ten sposób z masy papierowej, iż najpierw tworzy się część cylindrowa, na niej dopiero formuje się dno i szyjka, a powleczenie warstwą parafiny następuje na samym końcu. Z jednej tonny masy papierowej można wyrobić 60,000 flaszek; każda waży 16 gramów, a odpowiednio do małej ilości zużytego materiału, cena jej też jest bardzo niska.

Ręce ludzkie nie dotykają butelki zgoła, maszyna pakuje je również w pudła, wolne od kurzu i działania powietrza.

Cały proces wyrobu butelki z surowej masy aż do zapakowania nie trwa dłużej niż 8 minut, jak zapewniają gazety amerykańskie.

W atei.

— Unu!.. a bodaj pana gość kopnął...

— Co takiego?

— Nadepnąłeś mi pan swym drewnianym butem na odcisk!..

**Zapisujcie się na ozłonków
Polskiej Macierzy Szkolnej**

Z ostatniej chwili.

Największy Komunikat niemiecki.

BERLIN. Urzędowo donoszą dnia 19 września.

Zachodni plac boju.

We Flandrii była między lasem Houtholster a Lys wczoraj przecały dzień walka artylerji wzmożona. Ogień niszczący baterji nieprzyjacielskich, którym nasze silne przeciwdziałanie widoczny czynił uszczerbek był znowu bardzo gwałtowny na naszej stronie odpornej. Wieczorem i dzisiaj rano wzniecał nieprzyjaciół kilkakrotnie ogień huraganowy. Ataki piechoty nie nastąpiły.

Front wojsk niemieckiego nasręcy tronu.

Na północny-wschód od Soissons, przy kanale Aisne Marne i na wschód od doliny Suippe zwalczaly się artylerje czasami z bardzo silnym zużyciem amunicji.

Na brzegu wschodnim Mozy wyruszyli francuzi po krótkim przygotowaniu ogniem na zachód od drogi Beaumont-Vacherawille w szerokości trzech kilometrów do ataku. Pierwsze w naszym ogniu odpornym szybko się cofające wojska szturmujące nieprzyjaciela porwały głęboko ustawione następujące rezerwy do ponownego ataku. I ten silny atak rozbił się w ogniu w walce zbliżka. W cofających się masach znalazła artylerja nasza dobry cel. Dzień ten przyniósł francuzom wielkie straty, a nie przyniósł im najmniejszej korzyści.

Wczoraj zestrzelono 15 samolotów nieprzyjacielskich, wiolefeldfel zestrzelili 3, porucznik Ohny 2 przeciwników.

Front wschodni:

Front wojsk gener.-feldmarszałka hr. Leopolda Bawarskiego.

Pod Dźwińskiem i w łuku dokoła Łucka odczuć się daje wzmożona działalność ogniowa rosjan.

Front wojsk generała-pułkownika arcyksięcia Józefa.

Silne ataki rumunów zwracały się na nasze stanowiska na wzgórzach na południe od doliny Oitos. Nieprzyjaciela, który początkowo na południe od Grocesci wtargnął wyrzucano silnym przeciwnatarciem, zresztą ogniem ich odparto i stracił on oprócz krwawych strat licznych jeńców.

Front generała marszałka polnego v. Mackensena.

Pod Varitą i Muncelul powtórzyły wojska rumuńskie swe ataki, które im ponownie sukcesu nie przyniosły.

Front macedoński.

W nizinie Monastyr i w cieśninie między jeziorami Prespa a Ochryda wzmożła się działalność artylerji. Na wschód od jeziora Doiran przyszło do potyczek straża, w których bułgarzy angielskie mieszane oddziały wypędzili.

Pierwszy general-kwatermistrz Ludendorff.

**Potrzebni chłopcy
do roznoszenia prenumeraty
„Gońca Częstochowskiego“.**

Zgubiono kwit lombardu Kasy Poż.-Oszczęd. Nr. 31641 820-

owier do sprzedania. Wiadomość ul. Mickiewicza 18. 823-

Teatr „PARYSKI” ul. P. Marji 19.

Program od Srody 19-go Września r. b. i dni następných:

Tragedja Duszy Kobiecej (TRYLBY)

Amerykański dramat w 5-ciu wielkich częściach w roli głównej
Klara Kimbal Young.

POZNANY FRAK (Wspaniała komedja)

Wiosna w Alasce (Zdjęcie z natury)

UWAGA! Z powodu wynajęcia sali kinematograf dziś 19-go i 20-go czynny będzie do godz. 7 wieczorem.

Teatr „ODEON” ul. P. Marji 27.

PROGRAM OD NIEDZIELI 16 DO CZWARTKU 20 WRZEŚNIA R. B.

Matka...

Wielka tragedia rodzinna w 6-ciu aktach, w wykonaniu najwybitniejszych artystów „Teatru Królewskiego” w Kopenhadze. — W roli tytułowej znakomita artystka duńska

Marta Novelly.

NAD PROGRAM: **Jak leczą zęby w Ameryce**
(wesola komedja amerykańska)

UWAGA: Początek przedstawień w dniu powszednie o godzinie 5 i pół po południu.
Orkiestra koncertowa pod kierunkiem p. **Aloizego Salzherga.**
Ceny miejsc zwykle. — Szczegóły w programach.

DZIS

w Teatrze „PARYSKIM”

gra

Henryk Melcer

Juljusz Thornberg

Lekarz Dentysta

Stefan Barylski

ul. Panny Marji Nr. 49

przyjmuje od 10-12 i 3-6

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie
ul. Panny Marji 10.

Cheroby zębów i jamy ustnej.

przyjmuje codziennie
od 9-11 i od 3-7 wieczorem.
Ceny bardzo przystępne.

DOKTOR MEDYCYN.
Paweł Broniatowski

w CZĘSTOCHOWIE
ul. Panny Marji Nr. 21.

Cheroby skórne i
dróg moczowych.

Ordynuje: od 9-12 rano i od 4-7 p.p.
Panie od 12-1 po południu. 807-

4 pokoje, łubnia wszelkie wygody i światła do wynajęcia zaraz. Żelazna 11 812-

Domek o siedmiu pokojach z morgowem ogrodem do sprzedania zaraz. Teatralna Nr. 53 813-

Stróż pob. by od 1 Października wiadomość ul. Ogrodowa 22a u sądu III p. m. 23. 817-

Kupię dom z ogrodem lub bez. Wład. Teatralna 10 w sklepie. 819-

Dom do sprzedania przy Fabryce i kolei z powodu wyjazdu składający się 6: pokoi, przedpokój, piwnia, komórki i ogród owocowy budowa solidna z cegły, przy trakcie. Wiadomość Roman Szmidla Ostatni Grosz Krakowska Nr. 52 824-